

Αθήνα, 31.8.2009

ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΗ

ΘΕΜΑ: Τρόπος υπολογισμού της αξίας της ασφάλτου.

Η ανώνυμη εταιρεία – μέλος του ΣΑΤΕ με την επωνυμία «ΣΙΘΩΝ Α.Ε.» υπέβαλε τα ακόλουθα ερωτήματα

«Παρακαλώ να με ενημερώσετε για τον τρόπο υπολογισμού της αξίας της ασφάλτου και συγκεκριμένα:

- Τα γενικά έξοδα και το εργολαβικό όφελος είναι αυτά που αναφέρονται στην εκάστοτε μελέτη ή το ποσοστό είναι πάντοτε 18% όπως λογίζεται βάσει του 609/85 για τις απολογιστικές εργασίες;
- Οι κρατήσεις που αφορούν την αξία της ασφάλτου καταβάλλονται από τον ανάδοχο και αποδίδονται σε αυτόν όπως αναφέρεται στο άρθρο για τις απολογιστικές εργασίες του 609/85;
- Τέλος, η δαπάνη για την αξία της ασφάλτου λογίζεται εξωσυμβατική και δεν υπολογίζεται ως αύξηση του συμβατικού αντικειμένου;»

Η απάντησή μου στα ανωτέρω ερωτήματα έχει ως ακολούθως:

1. Μεταξύ των μεταβολών που επήλθαν με την υπ' αρ. Δ17α/03/54/ΦΝ 437/7-5-2008 (ΦΕΚ 918 Β'/19-5-08) απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. με θέμα «Επικαιροποίηση των Ενιαίων Τιμολογίων Έργων Οδοποιίας» είναι η αφαίρεση από τα άρθρα των ασφατικών εργασιών της δαπάνης της ασφάλτου, η οποία υπολογίζεται με ειδικό τρόπο και περιλαμβάνεται στον προϋπολογισμό του έργου ως απολογιστική εργασία.

Ακολούθως εκδόθηκε η Εγκύκλιος 21 με αρ. πρωτ. Δ17α/11/116/ΦΝ 437/2-10-2008 του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., στην οποία ορίστηκε ότι η τελικά προκύπτουσα αξία της ασφάλτου θα προσαυξάνεται με το ποσοστό για γενικά έξοδα και εργολαβικό όφελος (ΓΕ και ΟΕ) 18% ή 28%, επί του οποίου θα εφαρμόζεται η έκπτωση της εργολαβίας, σύμφωνα με το άρθρο 42 του π.δ. 609/85 (μέση τεκμαρτή έκπτωση της εργολαβίας).

Είναι προφανές ότι υφίσταται κάποια αντίφαση μεταξύ της Εγκυκλίου 21/2008 και του άρθρου 11 του π.δ. 609/1985, που καθορίζει το ποσοστό ΓΕ & ΟΕ σε 18% γενικώς για όλες τις συμβάσεις. Εκ πρώτης όψεως φαίνεται ότι η ανωτέρω Εγκύκλιος εισάγει μία εξαίρεση όσον αφορά ειδικώς τον καθορισμό

της τιμής της ασφάλτου, δεδομένου ότι και η τελευταία αυτή ρύθμιση είναι όλως εξαιρετική. Ωστόσο, γεννώνται ερμηνευτικά ζητήματα, διότι είναι αμφίβολο εάν η αναφορά αυτή της Εγκυκλίου ερείδεται επί συγκεκριμένης διάταξης της υπουργικής απόφασης για τα επικαιροποιημένα τιμολόγια οδοποιίας, ή, και υπό την εκδοχή ότι υφίσταται τέτοιο έρεισμα, εάν η υπουργική απόφαση έχει ρυθμίσει το συγκεκριμένο ζήτημα δυνάμει έγκυρης νομοθετικής εξουσιοδότησης.

Περαιτέρω, ο δικαιολογητικός λόγος της εισαγωγής της συγκεκριμένης διαφοροποίησης στα ποσοστά Γ.Ε. & Ο.Ε. ανάγεται στο γεγονός ότι για τα έργα που ισχύει το χαμηλότερο ποσοστό (18%) (χρηματοδοτούμενα από τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων ή από άλλες πηγές με ανάλογες απαλλαγές) ισχύει απαλλαγή από τις οφειλόμενες κρατήσεις, ενώ για τις λοιπές περιπτώσεις, που ισχύει το υψηλότερο ποσοστό (28%), δεν υφίσταται τέτοια απαλλαγή.¹ Για τις εργασίες, όμως, που πληρώνονται απολογιστικά δεν συντρέχει ο ανωτέρω λόγος διαφοροποίησης. Και τούτο, διότι οι κρατήσεις δεν επιβαρύνουν τελικά τον ανάδοχο, απλώς καταβάλλονται αρχικά από αυτόν και ακολούθως του επιστρέφονται μαζί με το ποσοστό Γ.Ε. & Ο.Ε., όπως έχει διαμορφωθεί μετά την εφαρμογή επ' αυτού της έκπτωσης της δημοπρασίας.² Επομένως, δεν υφίσταται λόγος για αυξημένο ποσοστό Γ.Ε. & Ο.Ε., εφόσον τελικά ο ανάδοχος δεν επιβαρύνεται με το κόστος των κρατήσεων. Αυτός είναι, άλλωστε, και ο λόγος που το άρθρο 11 του π.δ. 609/1985 ορίζει ενιαίο ποσοστό Γ.Ε. & Ο.Ε. 18% για όλα τα έργα ή τις εργασίες που εκτελούνται με το απολογιστικό σύστημα, ανεξαρτήτως της πηγής χρηματοδότησης του έργου.

Ωστόσο, η παρ. 10 του άρθρου 42 του π.δ. 609/1985 (άρθρο 55 του ΚΔΕ) ορίζει τα εξής: «Κατά την εκτέλεση οποιασδήποτε σύμβασης κατασκευής έργου με άλλο σύστημα εκτός από το απολογιστικό σύστημα ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει και αναγκαίες απολογιστικές εργασίες, όταν του δοθεί ειδική εντολή από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται στον ανάδοχο και περιλαμβάνεται στην πιστοποίηση, η πραγματική δαπάνη που προκύπτει σύμφωνα με τα νόμιμα αποδεικτικά πληρωμής για την εκτέλεση των εργασιών. Η δαπάνη αυτή δεν υπόκειται στην έκπτωση της δημοπρασίας. Καταβάλλεται επίσης στον ανάδοχο το εργολαβικό ποσοστό της παρ. 2 του άρθρου 9 του παρόντος κώδικα, **αν δεν ορίζεται στη σύμβαση διαφορετικά**. Στο ποσοστό αυτό εφαρμόζεται η ρητή ή τεκμαρτή έκπτωση της δημοπρασίας. Οι διατάξεις των προηγούμενων

¹ Βλ. σχετ. ΑΠ 406/1995 – ΝΟΜΟΣ (92814).

² Η παρ. 4 του άρθρου 55 του Κώδικα Δημοσίων Έργων αναφέρει τα εξής: «Οι εργοδοτικές επιβαρύνσεις και όλες οι τυχόν ισχύουσες κρατήσεις ή εισφορές υπέρ τρίτων στη δαπάνη του έργου, εκτός φόρου εισοδήματος και ΦΠΑ, καταβάλλονται από τον ανάδοχο και αποδίδονται σ' αυτόν, με το εργολαβικό ποσοστό, μειωμένο κατά την έκπτωση της δημοπρασίας».

παραγράφων 2 έως 6 και του τελευταίου εδαφίου της παρ. 9 εφαρμόζονται ανάλογα και στις περιπτώσεις της παραγράφου αυτής.» Η διατύπωση «αν δεν ορίζεται στη σύμβαση διαφορετικά» υποδηλώνει ότι είναι επιτρεπτός ο ορισμός διαφορετικού ποσοστού Γ.Ε. & Ο.Ε. Η περίπτωση της ασφάλτου δεν εντάσσεται κατ' ακριβολογία στις ρυθμιζόμενες από την ανωτέρω διάταξη κατηγορίες εργασιών. Προσομοιάζει όμως σ' αυτές. Επομένως, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι το ποσοστό Γ.Ε. & Ο.Ε. για τη δαπάνη της ασφάλτου μπορεί να είναι 28%, εάν προβλέπεται αυτό στη σύμβαση. Δεδομένου δε ότι το ενιαίο τιμολόγιο οδοποιίας, όπως εξειδικεύεται και ερμηνεύεται μέσω της Εγκυκλίου 21/2008, συνιστά συμβατικό τεύχος, είναι υποστηρίξιμη η άποψη ότι η μνεία της Εγκυκλίου 21/2008 περί διαφοροποιημένων ποσοστών Γ.Ε. & Ο.Ε. επί της απολογιστικής υπολογιζόμενης αξίας της ασφάλτου καθίσταται έγκυρη συμβατική ρήτρα κατά την προαναφερθείσα έννοια. Υπέρ της άποψης αυτής συνηγορεί και το γεγονός ότι η μέθοδος απολογιστικού υπολογισμού και καταβολής προς τον ανάδοχο της αξίας της ασφάλτου αποτελεί όλως εξαιρετική ρύθμιση, η οποία θεσπίσθηκε για να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα που προκαλούνταν από τις έντονες διακυμάνσεις της τιμής της λόγω των μεγάλων αυξομειώσεων στην τιμή του πετρελαίου.

Κατά συνέπεια, με βάση όσα προαναφέρθηκαν, θεωρώ, με κάποιες επιφυλάξεις, ότι ειδικά όσον αφορά την απολογιστικά καταβαλλόμενη δαπάνη της ασφάλτου εφαρμόζεται το ποσοστό Γ.Ε. & Ο.Ε. που ισχύει για τη σύμβαση (18% ή 28%) και όχι αποκλειστικά 18%.

2. Επί του δευτέρου ερωτήματος έχω ήδη κατ' ουσία απαντήσει ανωτέρω. Ο τρόπος πληρωμής των απολογιστικών εργασιών ρυθμίζεται στο άρθρο 42 του π.δ. 609/1985 (άρθρ. 55 ΚΔΕ). Η ρύθμιση είναι γενική και αποκλειστική. Κατά συνέπεια, η απάντηση είναι πως ναι, οι κρατήσεις καταβάλλονται πρώτα από τον ανάδοχο και ακολούθως του επιστρέφονται – μαζί με το ποσοστό Γ.Ε. & Ο.Ε., όπως προκύπτει μετά την εφαρμογή επ' αυτού της έκπτωσης της δημοπρασίας – κατά την εξόφληση της αντίστοιχης πιστοποίησης. Τούτο, άλλωστε, συνάδει και με τη φύση του απολογιστικού συστήματος: Οι κρατήσεις είναι και αυτές δαπάνες, οι οποίες, όπως και όλες οι λοιπές δαπάνες, καταβάλλονται πρώτα από τον ανάδοχο και ακολούθως του επιστρέφονται στο ακέραιο βάσει παραστατικών.

3. Όσον αφορά το τρίτο ερώτημα, υποθέτω ότι αυτό που πραγματικά ερωτάται είναι αν το κονδύλιο που προορίζεται να καλύψει τη δαπάνη της ασφάλτου και αναγράφεται στον προϋπολογισμό μελέτης του έργου αποτελεί

τμήμα του συμβατικού αντικειμένου του έργου και συνυπολογίζεται για την εξαγωγή του συνολικού ποσού της αρχικής σύμβασης.

Κατά την άποψή μου, είναι προφανές ότι το ποσό που προορίζεται να καλύψει τη δαπάνη της ασφάλτου αποτελεί τμήμα του αρχικού προϋπολογισμού του έργου. Τούτο προκύπτει από το άρθρο 11 του π.δ. 609/1985, που ορίζει ότι η διακήρυξη προβλέπει στα έργα που δημοπρατούνται με το απολογιστικό σύστημα το συνολικό ύψος προϋπολογισμού των δαπανών. Επίσης, στο τέλος της Εγκυκλίου 21/2008 υπάρχει ένα υπόδειγμα προϋπολογισμού μελέτης, με την αξία της ασφάλτου να εντάσσεται στον προϋπολογισμό της υπηρεσίας πριν από τις λοιπές απολογιστικές εργασίες και την αμοιβή των μελετών, κονδύλια που συνυπολογίζονται για την εξαγωγή του ποσού του αρχικού συμβατικού αντικειμένου.³ Συνάγεται συνεπώς από αυτό, ότι κατά μείζονα λόγο, δοθέντος ότι προηγείται των εν λόγω κονδυλίων, η συγκεκριμένη δαπάνη λογίζεται τμήμα του προϋπολογισμού του έργου.

Με εκτίμηση,

Σταμάτης Σ. Σταμόπουλος.

³ Το σχετικό εδάφιο από την παρ. 1 του άρθρου 57 («Αυξομειώσεις εργασιών - Νέες εργασίες») του ΚΔΕ (ν. 3669/2008) αναφέρει τα εξής: *Το συνολικό ποσό των συμβάσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αρχικής σύμβασης, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή για τη σύνταξη των τυχόν, απαιτούμενων μελετών για τις συμπληρωματικές εργασίες.*